

ЎҚУВ АМАЛИЁТИ ДАВРИДА ТАЛАБАЛАРНИ ИЛМИЙ-УСЛУБИЙ ТАЪМИНОТИ МАСАЛАСИ

Рўзматова М. М

БТ факультети талабаси

Юсупов М.М

ҚДПИ катта ўқитувчи

Аннотация. Мақола “Бошланғич таълим” йўналиши талабаларининг ўқув амалиётини ташкил этиш ва ўтказиш жараёнида уларни илмий-услубий таъминотига бағишланган. Унинг долзарблиги шундан иборатки, бўлажак ўқитувчи илк педагогик фаолият билан танишаётганда унинг учун зарур илмий-услубий манбаларга эҳтиёж сезади.

Калит сўзлар: педагогик таълим, педагогик амалиёт, ўқув амалиёти, педагогик фаолият, амалтётчи-талаба, касбий-педагогик фаолиятга тайёрлик.

Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини сифат жиҳатдан мустаҳкамлаш ва такомиллаштириш, уларни замонавий ўқув ва илмий-лаборатория жиҳозлари билан таъминлаш, таълим стандартларини ривожланган мамлакатлар талаблари даражасига тенглаштириш, назария билан амалиётнинг узвийлигини таъминлаш педагогик кадрлар тайёрлашдаги рақобатбардошликни оширади. Шу ўринда педагогика олий ўқув юртларидаги педагогик (малакавий) амалиёт назария ва амалиётнинг узвийлигини таъминлаш воситаси бўлиб, ОТМ ўқув режасида таълим йўналишлари бўйича аниқ белгилаб берилган ва бажарилиши шарт бўлган, узлуксиз давом этадиган таълимнинг касбий фаолият билан чамбар-час боғлиқ бўлган шакли ҳисобланади. Унинг қай даражада ташкил этилиши талабанинг ўз касбига бўлган эътиқодини ошириб келажакда касбий фаолият билан боғлиқ тўсиқларни енгиб ўтишига асос бўлади. [4]

Педагогик (малакавий) амалиёт педагогика олий ўқув юртларида 2020 ўқув режасига мувофиқ 1,2,3,4 курсларда амалага оширилади. Амалиёт давомида талаба дастлабки амалий педагогик маҳорат, таълим муассасаси фаолияти, педагогик фаолият, педагогик тажрибалар билан танишади ва касбга оид билим, кўникма ва малакаларни эгаллайди.

Педагогика таълим муассасаларининг педагогик амалиёти умумий қилиб малакавий амалиёт дейилсада, у курслар бўйича ташкил қилиш мазмуни ва вазифасига кўра турларга бўлинади. Педагогик адабиётларда педагогик (малакавий) амалиётни қуйидаги турларини учратиш мумкин: ўқув (ўқув-танишув) амалиёти, психологик амалиёт 1 курс 2 семестрда, ўқув (касбий кўникма ва малакаларни эгаллаш бўйича) амалиёти 2-курс 4 семестрида, ишлаб чиқариш, илмий-тадқиқот

амалиёти 3-курс 6- семестрида ва 4-курс 8-семестрида ўтказиладиган педагогик (диплом олди) амалиёти. [3;6]

Амалиётнинг самарали ўтиши кўп жиҳатдан унинг услубий маъминотига бўғлиқ бўлади. Амалиётнинг илмий-услубий таъминоти узлуксиз ва изчил ташкил этилган ўқув жараёни сифатида аҳамиятга моликдир.

Педагог мутахассисларни тайёрлайдиган ва битирувчи чиқарувчи кафедраларнинг вазифалари ва фаолиятининг асосий йўналишларидан бири талабаларнинг педагогик амалиётини илмий-услубий таъминлаш ва қўллаб-қувватлашдир. Ушбу фаолиятнинг мазмуни ва мақсади замон талабларига жавоб берадиган ДТС талабига мос ўқув-услубий қўлланмалар, йўриқнома материалларини яратиш ва уларнинг мазмуни орқали амалиётнинг ишлашини рағбатлантирадиган педагогик ахборот муҳит яратилишдан иборат. Бу ўқув-услубий материаллар бир вақтнинг ўзида алоҳида талаба (имконияти чекланган) ва маълум бир амалиётда иштирок этаётган талабалар гуруҳлари эҳтиёжларини қондириши, яъни бир вақтнинг ўзида индивидуал-шахсий ва оммавий бўлиши мумкин [2].

Илмий ва ўқув-услубий адабиётлар таҳлил қилиш, педагогик амалиётни ташкил этиш тажрибаларини умумлаштириш, амалиётчилар учун яратилган илмий-услубий материалларнинг вазифаси таснифи узоқ вақт “таъминот” атамаси қўлланилганини кўрсатади. Таъминот талабаларни илмий-услубий йўриқнома билан таъминлашни аниқлаб уларни амалиёт даврида юқори натижаларга эришларининг асоси; таъминот – бу қулай шароитлар яратишга, муваффақиятни кафолатлашга йўналтирилган ҳаракатлар ва тадбирлардир. Педагогика фани ва амалиётининг ривожланиб бориши натижасида “таъминот” тушунчаси янги тушунча – қўллаб-қувватлаш атамасини киритиш ҳисобига чуқурлашди ва кенгайди. Илмий-услубий қўллаб-қувватлаш тушунча ва ҳодиса сифатида технология унсурларини ўзида сақлайди; “амалиётни илмий-услубий қўллаб-қувватлаш” деганда таълим жараёнининг самарадорлигини ошириш учун амалий тайёргарлик барча босқичларида мақсадга мувофиқ изчил, илмий-услубий шароит яратиш тушунилади. Тегишли илмий-услубий (иштирокчиларни илмий-услубий адабиётлар в.б. билан “таъминлаш”) шароит яратиш таъминот тизими орқали эмас балки, субъектларнинг биргаликдаги фаолияти воситасида амалга оширилади. “Илмий-услубий қўллаб-қувватлаш” атамаси жараёнинг узоқ муддатлигига, изчиллигига, узлуксизлигига эътибор қаратишни назарда тутди. Шундай қилиб, таъминот - янада аниқликни талаб қиладиган, ўлчанадиган ва баҳоланадиган тушунчадир. Қўллаб-қувватлаш – илмий-услубий материалларининг динамиклиги, ўзгарувчанлиги ва ўлчовининг мавжудлиги билангина эмас балки, улар хусусиятининг талабалар томонидан кўпроқ қўлланиши ва талабгорлиги билан тавсифланади. [3].

Бизнинг фикримизча бўлажак бошланғич синф ўқитувчилари ўқув амалиётининг ташкил этилиши ва ўтказилиш жараёнини илмий-услубий жиҳатдан учта асосий йўналишга ажратиш мумкин: таъминот, қўллаб-қувватлаш, ҳамкорлик. Кўриб

чиқилаётган талқинда илмий-услубий ёрдам амалиётчи-талабалар учун белгиланган, меъёрий масалалар, муаммолар ва ҳаракатлар бўйича зарур бўлган материаллар яратишни ўз ичига олади. Илмий-услубий маҳсулотларнинг тўлиқ истеъмолчиси сифатида фақат дастлаб қабул қилинган, институтсионаллаштирилган ва қоида тариқасида барча талабалар учун зарур бўлган нарсаларни тақдим этиш мумкин.

Бундай таъминот шакллари асосан ташкилий-бошқарув таснифига эга бўлган кўрсатма материаллари шунингдек, амалиёт олдидан талабаларнинг барча махсус тайёргарлиги киради: талабалар дуч келиши мумкин бўлган болаларнинг ёш хусусиятлари, ташҳислаш усуллари бўйича билимларни кенгайтириш, бошланғич таълимнинг долзарб муаммолари бўйича тушунча бериш ва уларга тўқнаш келганда амалиётчи ўзини қандай тутуши бўйича тушунчалар бериш киради. Одатда, бу шаклдаги тавсиялар жуда аниқ ишлаб чиқилган ва амалиётга киришдан олдин ОТМ ларда ўтказиладиган конференциялар, маърузалар, семинарлар, маслаҳатлар кўринишида амалга оширилади. Педагогик амалиёт бошланмасдан олдин талабалар илмий-услубий кўрсатмалар ва материалларни (оғзаки ёки ёзма) оладилар.

ОТМ услубчилари томонидан яратилган илмий-методик материаллар талабаларни қўллаб-қувватлаш учун ҳамда амалиёт давомида улар тўқнаш келиши мумкин бўлган муаммоларни ҳал қилишга мўлжалланган бўлади. Бундай материаллар муаммоли таснифга эга бўлиб, амалиётчилар билимларини кенгайтириш ва бойитишга, уни аниқлашга, муайян вазиятда бевосита фойдаланишга, вазиятларни тушунтириш, ечимларни топиш учун мўлжалланган бўлиши мумкин. Илмий ва услубий таъминотнинг асосий шакллари мулоқот ва шахсга йўналтирилган шаклда бўлиб, илмий ва услубий ёрдам ОТМ ўқитувчиси, амалиёт базаси сифатида ишлайдиган муассаса мутахассислари ва талабалар ўртасидаги шахсий мулоқотда амалга оширилади. Талабага бериладиган бундай ёрдамларнинг асосини индивидуал ва гуруҳли маслаҳатлар; амалиётчилар дарсларини, маънавий-маърифий тадбирларини кузатиш ва уларни таҳлил қилиш; амалиётчиларнинг амалиёт давомида муаммоли саволларига жавоб бериш; амалиёт раҳбарининг муаммоларни ҳал қилинишида иштирок этиши; тавсия этилган адабиётлар в.б. киритиш мумкин.

Илмий ва услубий қўллаб – қувватлаш – бу ҳам амалиёт давомида пайдо бўлган фавқулотда вазиятларда, айниқса низоли вазитларда таъминот ва ёрдам ҳисобланади. Афсуски, кўп ҳолларда амалиётчи – талабалар кутилмаганда пайдо бўладиган вазиятларда (масалан: болалар ва уларнинг ота-оналари билан мулоқот жараёнида) касбий кўникма етишмаслиги ва педагогик тажрибанинг йўқлиги туфайли бундай вазиятлардан мустақил чиқа олмайдилар. Шунга ўхшаш ноодатий вазиятлар пайдо бўлганда муаммога ечим топишга кўмаклашувчи ва талабани рағбарлантириб боровчи илмий-услубий таъминот бўлиши зарур. Бундай вазиятлар пайдо бўлганда ўқитувчининг ўзи шахсий намуна бўлиб вазиятдан чиқишни кўрсатади. Илмий ва услубий қўллаб – қувватлаш – бу психологик тренинглар, педагогикнинг муаммо ечимига ўқитувчи томонидан кўрсатиладиган ёрдам ҳамда талабаларни ютуқларга

ишонтириш ва уларнинг кайфиятларини кўтариб бориш бўлиши мумкин. Амалиёт даврида талабаларни илмий-услубий қўллаб-қувватлашнинг ўзига хос хусусиятларига турли муаммоли вазиятларга тажрибали услубчиларни бириктирилиши ҳамда амалиётчилар билан биргаликда ечим топиши ҳисобланади.

Илмий-услубий ишга бундай ёндашув уни узлуксиз ва изчил ташкил этилган ўқув жараёнига айлантиради, бу эса ўқитувчининг илмий-услубий фаолияти фақат амалиётчилар барча иш турлари учун раҳбар йўриқнома, кўрсатмалар яратишдангина иборат бўлиб қолмай балки, талаба меҳнатини ташкил этишнинг ташқи омилига айланади. Амалиёт мобайнида бундай янги ёндашувнинг қўлланилиши ҳамда иш юритиши илмий-услубий таъминот олдига (кенг маънода) қўшимча вазифалар қўяди: талабаларнинг амалиёт бошлангунга қадар унинг босқичларини билиб олиш ва ўзлаштириб биришларини бошқариш; амалиётчиларнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир талабада шаклланиб бораётган билим, кўникма ва малакаларнинг ривожланиш тизимини ташхис этиш; амалиёт давомида талабаларнинг йўл қўйган камчиликларини тузатиб бориш.

Юқорида таъкидлаб ўтилгандек, амалиёт бўйича ўқув-услубий материалларни қайта кўриб чиқиш ва тизимлаштириш ҳам талаб этилади, уларнинг асосий вазифалари қуйидагилар: амалиётнинг барча тизими учун дастлабки маълумотлар асосини яратиш; амалиётнинг боришини бошқариш, уни хатоларни тузатиш ва назорат қилинишини таъминлаш; лойиҳа ҳужжатларининг намуналарини яратиш; талабаларни зарурий ахборотлар билан таъминлаш; талабаларнинг мустақиллигини ва ўз устида ишлашларини рағбатлантириб бориш.

Педагогик амалиётлар учун ишлаб чиқилган илмий ва услубий манбаларнинг барча мажмуини, бир неча гуруҳларга бўлиш мумкин. Биринчи гуруҳга бажарилиши қатъиян мажбур бўлган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар киритилади. Ушбу ҳужжатларда амалиётнинг мақсади, вазифаси, асосий мазмуни, шакли ва ўтувзилиш муддати, амалиётчилар ва амалиётга раҳбарлик қилувчи услубчиларнинг ҳуқуқлари аниқ белгилаб берилади. Улар умумий таснифга эга бўлиб, вариативлаштириш ва табақалаштиришга йўл қўйилмайди. Қўқон ДПИ даги педагогик амалиётни ташкил этиш ва ўтказиш тажрибасидан келиб чиқиб бу гуруҳга қуйидагиларни киритиш мумкин: ОТМ талабалари амалиётини ташкил этишни тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар (низомлар, йўриқномалар, қонун ва қарорлардан олинган кўрсатмалар); айнан бир ўқув юртининг, факультетнинг, мутахассисликнинг талабалари учун амалиёт ўтказиш тартибини аниқловчи йўриқнома материаллари (амалиёт низоми; амалиёт турлари бўйича ўқув ва ишчи дастурлар, амалиётчилар ва амалиёт раҳбарларининг ҳуқуқ ва бурчлари, амалиёт ўташ жойининг талаблари); амалиётга илмий-услубий раҳбарлик қилиш тартибга солувчи ва таъминловчи ташкилий материаллар (амалиётчилар учун кафедралар томонидан ўтказиладиган коллоквиум ва семинарлар режалари, маслаҳатлар жадвали). [3].

Иккинчи гуруҳга дарслар ва бошқа тадбирларни ўтказишда мазмунан фойдаланиш мумкин бўлган маълумот берувчи назарий материаллар киради. Бундай маълумотларга мутахассислик фанларининг амалиёт учун зарур бўлган назарий қисмини киритиш мумкин. Одатда, улар талабаларнинг амалиёт учун ўқув-услубий қўлланмаларда, мустақил иши учун матнлар ва топшириқларда, тавсия этилган адабиётлар рўйхатида, аудио ва видео ёзувлар, электрон ресурслар ва бошқаларда жамланган.

Учинчи гуруҳ амалиётга тайёргарлик кўриш ва ўтказишни, турли хил ўқув-тарбиявий тадбирларини, шунингдек кузатувлар ўтказишни ва олинган материални таҳлил қилишни таъминлайдиган ўқув-услубий материалларни бирлаштиради. Буларга фаолиятни режалаштириш бўйича услубий тавсиялар (индивидуал иш режасини тайёрлаш бўйича эслатмалар, тарбиявий фаолият режасини тузиш тамойиллари, амалиёт даврида талабаларнинг мустақил ишларини тахминий режалаштириш намунаси, индивидуал тадбирларни мавзувий режалаштириш алгоритмлари ва бошқалар); амалиёт ҳужжатларини юритиш бўйича йўриқнома (амалиёт кундалигини, режалаштириш шакллари, ҳисобот тайёрлаш бўйича кўрсатмалар); асосий касбий фаолият турлари бажариш бўйича ўқув-услубий ишланмалар (дастурлар, услублар, кузатиш, таҳлил жадвали, турли билиш объектларини, педагоглар ва тарбиялаувчиларнинг фаолиятини, ҳулқини ва муносабатларини тавсифлаш бўйича кўрсатма); лойиҳа ишлари ва ҳисобот ҳужжатлари намуналари (тадбир сценариялар, ишлагмалари; суҳбат режалари ишланмаси, яққа ва гуруҳий машғулот режаси; болалар ва уларнинг ота-оналари билан олиб бориладиган ижтимоий-педагогик ишлар дасткри; амалиёт якунида талабалар ёзадиган ҳисобот намунаси в.б.); касбий аҳамиятга молик сифат ва кўникмаларни ташхислаш ва ўз-ўзини баҳолаш шакллари бўйича материаллар (ўз-ўзини баҳолаш, сўровнома, турли хил ижтимоий-педагогик фаолият турларига касбий тайёргарликни баҳолаш усуллари, касбий ўз-ўзини тарбиялаш ва ривожлантириш кетма – кетлиги в.б.).

Кўриб чиқиладиган илмий-услубий материаллар таълим жараёнини амалиётда кузатиб бориш учун яратилган бўлиб, талабаларнинг келажакдаги касбий фаолиятида етакчи бўлган кўникмаларни шакллантириш, амалиёт вазифаларига мувофиқ шарт-шароитларни таъминлаш учун мўлжалланган. Бироқ педагогга ОТМ ларининг таълим жараёнида қўлланиладиган бундай гуруҳ илмий-услубий манбаларнинг таҳлили шуни кўрсатадики, уларнинг аксарият қисми талабаларни репродуктив фаолиятга, намунадаги фаолият турларини бажаришга йўналтирсада, таълим олувчиларнинг фаоллигини, ижодий тафаккурини ривожлантиришга имкон бермайди. Амалиётчи иш фаолиятининг бундай маромда давом этиши амалиётчининг йўриқнома материалларига боғланиб, мустақил ижодий фаолиятини пасайишига ва тадқиқотчилик кўникмаларининг сўнишига олиб келиши мумкин. Бундан ташқари ушбу тавсиялар барча талабалар учун умумий бўлиб олий ўқув юртларининг ва

мутахассислик йўналишларининг амалиёт турларига мўлжалланган бўлсада, таълим олувчиларнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинмаган.

Хулоса қилиб айтганда яратилаётган илмий-услубий материаллар бир томондан, бундай материалларни тақдим этишда талабаларнинг индивидуал эҳтиёжларини ўрганиш, касбнинг ўзига хос хусусиятлари, талабанинг тайёргарлик даражаси ва касбий фаолиятда ўзлаштирган тажрибасини ҳисобга олган ҳолда табақалаштирилган тарзда амалга оширилиши лозим. Бошқа томондан эса, илмий-услубий материаллар тизими талабалар амалиётининг барча босқичларида тайёргарлик сифатини мониторинг қилиш ҳамда бу жараёнга ташҳис ва ўз-ўзини ташҳис методларини киритишни талаб этади. Бизнинг фикримизча малакавий амалиётни илмий-услубий лойиҳалашга бундай ёндошувнинг асосий талаблари, талабалар касбий педагогик тажрибасининг шаклланиш жараёнини бошқаришга кўмаклашади ва талабаларнинг назарий билимлари ва амалий кўникмалари ўртасида боғловчилик вазифасини бажаради.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. Н. А. Бекланов, М. А. Захарова, И. А. Карпачёва Педагогическая практика: от учебной к производственной : учебно-методическое пособие 2009. – 119 с. :
2. Мавлюдова Л.У., Камахина Р.С., Лохотская Л.А. Учебно-методическое пособие по организации и проведению педагогической практики магистрантов: учебно-методическое пособие, 2016. – 40 с.
3. М.М. Юсупов. Малакавий амалиёт. Услубий кўлланма. Тошкент, "Навруз" нашрети, 2019 -76 б.
4. Т.Б. Гребенюк Организация, контроль и оценка педагогической практики студентов: Методические указания. – Калининград, 2000. - 29 с.
5. Ш.Ш.Олимов, Б.Т. Жураев. Малакавий амалиёт. Методик кўлланма. –Б.: Бухоро давлат университети, 2021. - 41 б.
6. Yusupov, M. M. (2021). Educational Practice as a Tool in the Formation of Professional Competence of Future Primary Education Teachers. *International Journal on Orange Technologies*, 3(4), 301-305.
7. Nizamova, S. U., Isakov, S. Z., & Yusupov, M. M. (2022). Historical And Linguistic Study Of Uzbek Nicknames. *Journal of Positive School Psychology*, 150-158.
8. Yusupov, M. M. (2022). The issue of scientific and methodological support of students during the period of continuous educational practice. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(09), 209-213.
9. Umidjon, A., & Oghiloy, M. (2023). SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASES OF ORGANIZING EXTRACURRICULAR ACTIVITIES. MODELS AND

METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 3(29), 332-337.

10. Umidjon, A., & Sevara, U. (2023). EDUCATION OF STUDENTS IN THE SPIRIT OF PATRIOTISM IN THE PROCESS OF CLASSROOM AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 2(24), 255-259.

11. Umidjon, A., & Shokhista, M. (2023). THE NATURE AND TASKS OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES. THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH, 2(20), 232-237.

12. Абдурахманов, У., Тошматова, О., & Мелиева, Х. (2022). Umumta'lim maktablarida matematika fanini o'qitishning zamonaviy didaktik vositalari va muammoli ta'lim texnologiyasi. Общество и инновации, 3(3/S), 231-238.

13. Sh, A. U. (2022). The main approaches to the formation of the control action in younger schoolchildren in the process of teaching mathematics. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(11), 142-150.

14. Shoqosim o'g'li, A. U., Xafizaliyevna, M. X., & To'lqinjon, G. O. (2022). MODERN DIDACTIC MEANS OF TEACHING MATHEMATICS IN SECONDARY SCHOOLS AND PROBLEM EDUCATIONAL TECHNOLOGY. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(4), 460-467.

15. Абдурахмонов, У. Ш. (2022, December). О ПОСТАНОВКЕ И ИССЛЕДОВАНИЮ ОДНОЙ КРАЕВОЙ ЗАДАЧИ ДЛЯ УРАВНЕНИЯ ТРЕТЬЕГО ПОРЯДКА ПАРАБОЛО-ГИПЕРБОЛИЧЕСКОГО ТИПА В ТРЕУГОЛЬНОЙ ОБЛАСТИ С ТРЕМЯ ЛИНИЯМИ ИЗМЕНЕНИЯ ТИПА. In E Conference Zone (pp. 118-121).

16. Абдурахмонов, У. Ш. (2022). О КРАЕВОЙ ЗАДАЧЕ ДЛЯ УРАВНЕНИЯ ТРЕТЬЕГО ПОРЯДКА ПАРАБОЛО-ГИПЕРБОЛИЧЕСКОГО ТИПА В ТРЕУГОЛЬНОЙ ОБЛАСТИ. Conferencea, 202-206.

17. Abdurahmonov, U. (2022). FUNKSIYA HOSILASI GEOMETRIK VA MEKANIК MA'NOLARI. Журнал интегрированного образования и исследований, 1(6), 135-138.

18. Abdurahmonov, U. (2022). EKSTREMAL MASALALARNI YECHISHDA TENGSIZLIKLAR USULIDAN FOYDALANISH. Eurasian Journal of Academic Research, 2(12), 1239-1242.

19. Shoqosim o'g'li, A. U., Rahimovna, T. O. R., Mamasiddiqovna, A. N., Mamasoliyevich, T. R., & Roxataliyevna, A. N. (2022). Technologies For Improving The Quality Of Educational Results Of Schoolchildren By Developing A Personalized Model Of Teaching Mathematics Through Interactive Stories. Journal of Positive School Psychology, 6(11), 1354-1365.

20. Shoqosim o'g'li, A. U. (2022). The importance of didactic games in teaching mathematics in secondary schools. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(6), 1566-1570.

21. Abdurahmanov, U. S. (2023). Application of Modern Information Technologies in Teaching Mathematics in General Education Schools. *INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION*, 2(3), 20-24.

22. Abduraxmonov, U. S., & No'monova, D. (2023). UMUMTA'LIM MAKTABLARI MATEMATIKA DARSLARIDA ZAMONAVIY DIDAKTIK VOSITALARINING QO 'LLANILISHI. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(9), 160-165.

23. Abdurakhmonovich, S. A. (2022). Technology of Critical Thinking in Russian Language and Literature Lessons in 5-6 Grades. *Middle European Scientific Bulletin*, 22, 64-68.

24. Abdurakhmonovich, S. A. (2022). Informative-Target Analysis. *Middle European Scientific Bulletin*, 22, 69-71.

25. Isroilova, G., & Abdurahimov, S. (2021, December). The socio-political activity of the youth of Uzbekistan. In *International conference on multidisciplinary research and innovative technologies (Vol. 2, pp. 231-235)*.

26. Абдурахимов, Ш. А., Файзрахманова, А. А., & Шанина, Ю. А. (2020). ПУТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА. In *Система непрерывного филологического образования: школа–колледж–вуз. Современные подходы к преподаванию дисциплин филологического цикла в условиях полилингвального образования (pp. 2-8)*.

27. Абдурахимов, Ш. А. (2022, December). АНАЛИЗ ВИДОВ ЛЕКЦИЙ И ТЕХНОЛОГИЙ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЭТАПАХ ОБУЧЕНИЯ. In *E Conference Zone (pp. 34-41)*.

28. Sh, A. (2022). ISSUES OF FORMATION OF THE CENTER FOR MASTERING FOREIGN EDUCATIONAL PROGRAMS THAT FORM CIVIL EDUCATION IN STUDENTS IN THE SYSTEM OF PRIMARY EDUCATION IN UZBEKISTAN. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(7).

29. Sh, A. (2022). SOCIAL ORIENTATION AND INTEGRITY OF EDUCATION. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(09), 234-237*.

30. Shokosim, A. (2022). THE ROLE OF THE FAMILY IN RAISING A HEALTHY GENERATION. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(12), 1113-1116.

31. Shokosim, A. (2022). PSYCHOLOGY OF FAMILY AND FAMILY RELATIONS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(12), 1284-1287.